

Vissa narkotikafrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 17 motionsyrkanden i olika narkotikafrågor från den allmänna motionstiden 2002.

Frågor om vård och behandling av narkotikamissbrukare kommer att behandlas i ett senare betänkande om socialtjänstfrågor.

Vid sammanträdet den 14 november 2002 lämnade den narkotikapolitiska samordnaren Björn Fries information om olika narkotikafrågor till utskottet.

Socialutskottet har den 28 januari 2003 beslutat att inleda ett arbete på narkotikaområdet som skall pågå under hela valperioden och genomföras i nära samarbete med justitieutskottet. Som en del i detta projekt föreslår socialutskottet ett tillkännagivande om att regeringen senast den 29 april 2005 skall avlämna en resultatskrivelse till riksdagen avseende åtgärder mot narkotika inom socialutskottets beredningsområde. Resultatskrivelsen bör bl.a. innehålla en redogörelse för vidtagna åtgärder och uppnådda resultat samt regeringens analys och bedömning.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns åtta reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	5
Resultatskrivelse från regeringen	5
Den narkotikapolitiska inriktningen och förebyggande arbete m.m.	6
Utskottets ställningstagande	11
Insatser på internationell nivå.....	12
Utskottets ställningstagande	15
Metadonbehandling	15
Utskottets ställningstagande	16
Narkotikaklassificering av kemiska preparat.....	16
Utskottets ställningstagande	18
Reservationer.....	20
Bilaga:	
Förteckning över behandlade förslag.....	25
Motioner	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Resultatskrivelse från regeringen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om en resultatskrivelse om narkotika.

2. Den narkotikapolitiska inriktningen och förebyggande arbete m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:So251 yrkandena 1 och 4, 2002/03:So369, 2002/03:So431, 2002/03:So443 yrkande 12, 2002/03:Ju249 yrkande 24 delvis och 2002/03:Ub554 yrkande 3.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (c, mp)

3. Etappmål för narkotikaarbetet

Riksdagen avslår motion 2002/03:So442 yrkande 1.

Reservation 3 (fp)

4. Insatser på internationell nivå

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:So442 yrkande 2, 2002/03:So443 yrkande 10 och 2002/03:K432 yrkande 18 delvis.

Reservation 4 (m, fp, c)

5. Drogmissbruket i Öresundsregionen

Riksdagen avslår motion 2002/03:So396.

Reservation 5 (m, fp, c)

6. Metadonbehandling

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:So251 yrkande 8 och 2002/03:So312.

Reservation 6 (m)

7. Narkotikaklassificering av kemiska preparat

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:So299 yrkande 1, 2002/03:So443 yrkande 11 och 2002/03:Ju249 yrkande 24 delvis.

Reservation 7 (c)

8. Nya syntetiska droger

Riksdagen avslår motion 2002/03:So299 yrkande 2.

Reservation 8 (c)

Stockholm den 13 mars 2003

På socialutskottets vägnar

Chatrine Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Conny Öhman (s), Catherine Persson (s), Carl-Axel Johansson (m), Marina Pettersson (s), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Anne Marie Brodén (m), Elina Linna (v), Kerstin-Maria Stalin (mp), Jan Emanuel Johansson (s), Gunilla Wahlén (v) och Marita Aronson (fp).

Utskottets överväganden

Resultatskrivelse från regeringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör begära en resultatskrivelse hos regeringen avseende satsningen mot narkotika inom utskottets beredningsområde. Utskottet föreslår ett tillkännagivande härom till regeringen.

Inom samhället i stort sker nu en satsning på bekämpning av narkotika. I denna satsning ingår bl.a. det av riksdagen i våras godkända förslaget till en nationell narkotikahandlingsplan (prop. 2001/02:91, bet. SoU15, yttr. JuU5y). Den nationella narkotikahandlingsplanen har följande huvudpunkter.

- Insatser mot efterfrågan
- Insatser mot utbudet
- Insatser inom kriminalvården
- Kompetensutveckling, forskning, uppföljning och statistik
- Internationellt samarbete

Justitie- och socialutskottens respektive beredningsområden täcker tillsammans i stort huvudpunkterna och båda utskotten bereder frågor som faller under samtliga punkter. Mot den bakgrunden har de båda utskotten beslutat om ett utvidgat samarbete som beräknas pågå hela innevarande valperiod. Utskotten kommer att samarbeta kring olika arrangemang under valperioden enligt en särskilt upprättad plan. Avsikten är att genomföra exempelvis gemensamma studiebesök och utfrågningar samt att delta i konferenser. Det är rimligt att anta att samarbetet kommer att innebära att ett sammansatt utskott inrättas för avgörande av vissa ärenden (se 4 kap. 8 § riksdagsordningen).

I planeringen för det utvidgade samarbetet ingår att mot slutet av valperioden göra en gemensam bedömning av hur framgångsrikt arbetet med narkotikabekämpningen är. Som ett underlag bör regeringen avlämna en resultatskrivelse till riksdagen avseende, för socialutskottets vidkommande, åtgärder mot narkotika inom socialutskottets beredningsområde. Resultatskrivelsen bör innehålla en redogörelse för utgångsläget vid redovisningsperiodens början, en beskrivning av vidtagna åtgärder och uppnådda resultat samt regeringens analys och bedömning. Resultatskrivelsen bör avlämnas till riksdagen senast den 29 april 2005 och omfatta tiden från början av år 2002 till så nära avlämningstidpunkten som möjligt.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Den narkotikapolitiska inriktningen och förebyggande arbete m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om den narkotikapolitiska inriktningen och om förebyggande arbete m.m. Mot bakgrund av det arbete som pågår respektive planeras på området får motionerna anses i huvudsak tillgodosedda. Riksdagen bör vidare avslå en motion om att fastställa ett etappmål för minskat narkotikamissbruk.

Jämför reservationerna 1 (m), 2 (c, mp) och 3 (fp).

Motioner

I *motion So251 av Carl-Axel Johansson (m)* begärs ett tillkännagivande om vad som anförs om familjens roll i det förebyggande arbetet mot narkotika (*yrkande 1*). Motionären påpekar att möjligheterna för föräldrar och andra närstående att upptäcka narkotikamissbruk på ett tidigt stadium är betydligt större om föräldrarna har goda kunskaper. Skolans roll och det generella vuxenansvaret är enligt motionären oerhört viktigt. Vidare begärs ett tillkännagivande om frivilligorganisationer på narkotikaområdet (*yrkande 4*). Enligt motionären är detta en underskattad resurs som skulle kunna användas för bl.a. utbildning och upplysning i mycket större utsträckning än i dag.

I *motion So442 av andre vice talmannen Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* yrkas att riksdagen beslutar att fastställa ett etappmål för minskat narkotikamissbruk (*yrkande 1*). Motionärerna anser att ett etappmål bör sättas upp inom ramen för det övergripande målet om ett narkotikafritt samhälle, förslagsvis att narkotikamissbruket inom fem år skall minska till en tredjedel av vad det är i dag.

I *motion Ub554 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)* begärs att riksdagen tillkänner för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förbättrad och utvecklad föräldrautbildning (*yrkande 3*). Motionärerna framhåller familjens betydelse för barnets utveckling samt anför att föräldrar borde kunna ges stöd genom information om missbruksrelaterade frågor inom ramen för den föräldrautbildning som finns i dag.

I *motion Ju249 av Johan Linander m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om vikten av en fungerande narkotikabekämpning (*yrkande 24 delvis*). Motionärerna framhåller vikten av en fortsatt politisk enighet i kampen mot narkotika. De anför att tillgången måste minska och att informationen om narkotikans negativa effekter måste fortsätta. Motionärerna framhåller vikten av tillräckligt med resurser till tullen samt till vård och behandling. Motionärerna anför vidare att alla gymnasieelever har rätt till en bra ANT-undervisning och att uppföljningen av skolornas drogundervisning måste förbättras. Vidare anser motionärerna att det krävs ett intensifierat samarbete för att motverka

drogförsäljning över Internet, en översyn av de varor som erbjuds i Internetannonser samt lagstiftning om vad som är lagligt och olagligt.

Även i *motion So443 av Kenneth Johansson m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om granskning av Internetannonser (*yrkande 12*).

I *motion So431 av Sofia Larsen (c)* begärs ett tillkännagivande om att det bör initieras ett nationellt projekt mot narkotika med utgångspunkt i Kumlamodellen. Enligt motionären tillämpar Kumla kommun sedan ett år tillbaka en effektiv arbetsmetod för att bekämpa distribution och användning av narkotika bland ungdomar. Grundtanken är att fältarbetare, med direkt samarbete och kontakter med polis och skolor i kommunen, arbetar uppsökande och förebyggande i skolor och ute i miljöer där ungdomar vistas. Resultatet har blivit att tillgången till och användningen av narkotika bland ungdomar har reducerats till ett minimum i kommunen.

I *motion So369 av Lars Lilja och Carin Lundberg (s)* begärs ett tillkännagivande om narkotikabrott. Motionärerna anser att socialtjänsten mer aktivt bör följa upp de ungdomar som gör sig skyldiga till narkotikainnehav för eget bruk. Det är viktigt att tidigt sätta in motivationsprogram eller behandling för att få den unge att upphöra med sitt narkotikabruk. Detta förutsätter enligt motionärerna ett intensivare samarbete mellan socialtjänst, polis och åklagare.

Tidigare behandling och pågående arbete, m.m.

Såsom nämnts ovan presenterade regeringen i januari 2002 i *proposition 2001/02:91 en nationell narkotikahandlingsplan*. Handlingsplanen slår fast att visionen för den svenska narkotikapolitiken även fortsättningsvis skall vara ett narkotikafritt samhälle. Narkotikapolitiska insatser skall riktas både mot tillgången och efterfrågan på narkotika i syfte att minska nyrekryteringen till missbruk, förmå fler missbrukare att upphöra med sitt missbruk samt minska tillgången på narkotika. Handlingsplanen omfattar förebyggande arbete, vård och behandling samt kontrollåtgärder.

Socialutskottet behandlade propositionen samt motioner om olika narkotikafrågor i det av riksdagen godkända *betänkandet 2001/02:SoU15 Nationell narkotikahandlingsplan*. Utskottet anförde bl.a. att det länge oroats över den ökande narkotikaanvändningen och den mer tillåtande attityden till droger, särskilt bland ungdomar, och att det såg positivt på att regeringen presenterat en handlingsplan mot narkotika. Utskottet bedömde att förslagen i propositionen skulle förstärka samhällets samlade insatser på narkotikaområdet på ett sätt som fick anses angeläget (s. 12). En m-motion om avslag på propositionen avstyrktes (res. m).

Utskottet anförde vidare (s. 14) att det inte kan komma i fråga att ha något annat övergripande mål för narkotikapolitiken än ett narkotikafritt samhälle. Utskottet delade också regeringens uppfattning att de narkotikapolitiska insatserna skall syfta till att minska nyrekryteringen till missbruk, förmå fler missbrukare att upphöra med sitt missbruk samt minska tillgången på narkotika. Det är nödvändigt att mobilisera hela samhället för att uppnå en hög kvalitet

på insatserna och för att återställa balansen mellan de olika åtgärdsområdena, framför allt genom förstärkningar av det förebyggande arbetet och av vård- och behandlingsinsatserna. Utskottet ställde sig således bakom regeringens förslag till narkotikapolitiska mål.

Utskottet behandlade bl.a. en motion om att fastställa ett etappmål för minskat narkotikamissbruk. Utskottet delade uppfattningen i motionen om att målet om ett narkotikafritt samhälle kan verka utopiskt. Samtidigt instämde utskottet med regeringen i att visionen om ett samhälle fritt från narkotika kan ge inspiration och vägledning i det vardagliga arbetet mot narkotika. Utskottet konstaterade vidare att regeringen förordat att kommunerna uppställer såväl kortsiktiga som långsiktiga mål i sina lokala narkotikastrategier samt att insatserna utvärderas och följs upp med mätbara indikatorer. Motionen ansågs därmed i huvudsak tillgodosedd och avstyrktes (s. 14; res. fp).

Utskottet avstyrkte även motioner om förebyggande arbete (res. kd, c respektive fp; så. ytr. m) samt anförde därvid följande (s. 26 f.).

Utskottet delar regeringens bedömning att de förebyggande insatserna måste förstärkas. Det handlar om att få så många som möjligt att ta avstånd från narkotika, att de som har en positiv attityd till narkotika ändrar sin inställning och att de som prövat eller använder narkotika förändrar sitt beteende. Det krävs att narkotikafrågorna ges politisk prioritet lokalt och nationellt och att den allmänna opinionen och lokalsamhällets resurser mobiliseras. Regeringen betonar vikten av att de lokalt utvecklade strategierna innehåller tydliga mål och riktlinjer för det förebyggande arbetet och att så många aktörer och verksamheter som möjligt involveras i samordnade insatser.

Utskottet delar regeringens uppfattning att en av det förebyggande arbetets viktigaste uppgifter är att försöka påverka den alltmer tillåtande attityden till droger bland ungdomar. Det måste anses vara samhällets skyldighet att upplysa om vilka faror som är förenade med att använda narkotika och vilka sociala följder som kan uppstå om man använder sådana preparat. Även den nära kopplingen mellan narkotikaproblemet och den allmänna inställningen till och konsumtionen av alkohol måste beaktas. För att stoppa utvecklingen av mer tillåtande attityder till narkotika är det också angeläget att samhället erbjuder ett brett spektrum av drogfria miljöer och att resurser avsätts härför.

Utskottet delar självklart också regeringens bedömning att det är nödvändigt att råd, stöd och hjälp når människor i ett så tidigt stadium av missbruket som möjligt. Det finns ett flertal skäl till att ingripa tidigt, bl.a. minskar risken för individuella skador och för att missbruket sprids i ungdomsgruppen. Förslagen i propositionen om att det bör inrättas lokala rådgivningsverksamheter och mottagningar särskilt anpassade för ungdomar syftar bl.a. till att tidigt upptäcka missbruk.

I utskottet har av tradition rått en bred enighet kring vikten av det förebyggande arbetet och hur det bör bedrivas. Utskottet kan konstatera att de synpunkter på det förebyggande arbetet mot narkotika som förs fram i motionerna – – väl överensstämmer såväl med utskottets tidigare uttalanden som med vad regeringen anför i propositionen. Motionerna får därmed anses i huvudsak tillgodosedda.

Familjen har enligt utskottets mening självklart en betydelsefull roll i det förebyggande arbetet mot narkotika. Enligt regeringen är det viktigt att socialtjänsten involverar hela familjen när barn har fastnat, eller riskerar att fastna, i ett missbruk. Regeringen betonar också vikten av att för-

äldrar medverkar i skolan. Utskottet utgår i detta sammanhang från att skolan informerar föräldrarna om elevens sociala utveckling, t.ex. vid utvecklingssamtal. Utskottet instämmer med vad som anförs i flera motioner, liksom i propositionen, om att föräldrar och andra vuxna bör få kunskap om narkotika och dess verkningar samt om hur man upptäcker missbruk. Enligt regeringen bör det i varje kommun eller region finnas särskilda rådgivningsverksamheter. Föräldrautbildningar kan också vara ett sätt att sprida information. Enligt utskottets mening får även motionerna – – – anses i huvudsak tillgodosedda.

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i flera motioner om att skolans roll i det förebyggande arbetet mot narkotika är mycket viktig. Utskottet ser därför positivt på att Statens skolverk och Statens folkhälsoinstitut skall få i uppdrag att analysera vilka insatser som kan vidtas för att stärka den narkotikaförebyggande verksamheten i skolan. Regeringen har också uppmärksammat behovet av tydligare mål för drogundervisningen i kurs- och läroplanerna. Regeringen pekar även på vikten av att stärka föräldrars inflytande i skolan. I propositionen nämns vidare att en förutsättning för att ungdomar skall ta till sig information är att budskapet uppfattas som trovärdigt. Det betonas att många skolor behöver finna former för att göra undervisningen mer relevant utifrån elevernas livssituation. Enligt regeringens mening bör det i de lokala narkotikapolitiska strategierna finnas tydliga mål och riktlinjer för det förebyggande arbetet inom exempelvis skola och fritidsverksamhet. Regeringen anser också att varje skola bör utforma mål och strategier när det gäller undervisningen om droger, åtgärder vid upptäckt av missbruk, elev- och föräldrasamverkan samt kompetensutveckling av personalen. Utskottet är övertygat om att satsningarna inom ramen för handlingsplanen kommer att få positiva effekter även för det drogförebyggande arbetet inom skolans område. Motionerna – – – får mot bakgrund av vad som anförts anses i huvudsak tillgodosedda.

Utskottet avstyrkte vidare motioner om försäljning av narkotika över Internet (s. 43). Utskottet konstaterade att ett internationellt samarbete för att komma åt handeln redan pågår samt förutsatte att arbetet fortsätter även utan något initiativ från riksdagen. Motionerna avstyrktes (res. c).

För att genomföra den nationella narkotikahandlingsplanen har regeringen, vilket nämnts ovan, utsett en särskild *narkotikapolitisk samordnare* (dir. 2002:6) som skall verka t.o.m. 2005. Regeringen har för satsningen avsatt 325 miljoner kronor för åren 2002–2004. Av dessa medel har 100 miljoner kronor avsatts till en särskild satsning inom kriminalvården. Narkotikasamordnaren har tillsatt ett kansli, *Mobilisering mot narkotika*. I augusti 2002 presenterades en aktionsplan med förslag till hur resterande 225 miljoner kronor skall användas. I strategin ingår förebyggande insatser, vård och behandling samt begränsning av tillgången till narkotika. Syftet är bl.a. att verka långsiktigt, bilda opinion och mobilisera mot narkotika, bidra till att stärka positiva krafter och angripa ogynnsamma faktorer som medför risk för missbruk, bidra till att behandling görs tillgänglig för alla som behöver den, stödja arbetet mot olaglig narkotikahandel samt se till att insatserna mot narkotika följs upp och utvärderas och att goda exempel sprids. Aktionsplanen har antagits av regeringen.

Mobilisering mot narkotika har bl.a. påbörjat en satsning i samarbete med storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Syftet är att arbeta för en god

balans mellan förebyggande arbete, vård och behandling och begränsning av tillgången genom att utveckla pilotverksamheter på dessa områden. Projekten skall bl.a. genomföras inom skolan och i krog- och nöjesmiljöer samt involvera ideella organisationer, barn och ungdomar. Vidare har sex andra kommuner i landet (Kalmar, Kramfors, Laholm, Lund, Solna och Umeå) valts ut för att delta i ett treårigt utvecklings- och forskningsprojekt med syfte att utveckla det lokala alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet.

Samordnaren skall årligen redovisa sin verksamhet till regeringen och avlämna slutrapport senast den 31 december 2005.

I *proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan* lämnar regeringen förslag till ett övergripande nationellt folkhälsomål, nämligen att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Regeringen föreslår även en sektorsövergripande målstruktur för det samlade folkhälsoarbetet med elva målområden. Ett av dessa målområden rör drog- och spelmissbruk och innefattar bl.a. att samhället skall vara fritt från narkotika. I propositionen redogörs för den nationella narkotikahandlingsplanen.

Regeringen anför att ett samlat folkhälsoarbete förutsätter aktiva insatser av flera samhällsaktörer och inom flera politikområden. Regeringen kommer regelbundet att i en skrivelse till riksdagen redovisa folkhälsans utveckling i befolkningen och de åtgärder som vidtas för att förbättra denna.

Statens folkhälsoinstitut har fått i uppdrag av regeringen att inom ramen för den nationella narkotikahandlingsplanen bl.a. utreda förutsättningarna för att inrätta en nationell hjälptelefonlinje, lämna förslag rörande grund- och vidareutbildning i preventivt arbete, utarbeta modeller och system för att dokumentera lokalt förebyggande arbete samt genomföra narkotikavaneundersökningar. Uppdraget skall redovisas löpande fram till den 1 juli 2003.

Statens skolverk har fått regeringens uppdrag att i samverkan med Statens folkhälsoinstitut och i samråd med Svenska Kommunförbundet analysera och utarbeta insatser som kan vidtas för att stärka den narkotikaförebyggande verksamheten i skolan. I uppdraget pekar regeringen bl.a. på vikten av att utveckla strategier och metoder för hur föräldrainflytande och ett nära samarbete mellan skolan och föräldrarna skall kunna stärkas. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2003.

I *budgetpropositionen för 2003* (utg.omr. 9 s. 64) anføres att det från flera länder i Europa kommer rapporter om en positivare inställning till droger bland ungdomar och en viss ökning av missbruket. Samma tendens finns också i Sverige. Regeringen anför att även om förändringen på intet sätt är dramatisk är den ändå värd att ta på allvar. Enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN), som årligen genomför skolvaneundersökningar, har narkotikaanvändningen bland ungdomar i årskurs 9 ökat successivt under andra halvan av 1990-talet. Enligt en kartläggning som CAN genomfört har också det tunga missbruket ökat sedan 1991, då den förra kartläggningen gjordes. Trots den positivare inställningen till droger i vissa ungdomsgrupper visar tillgängliga undersökningar på att en överväldigande

majoritet av svenska folket inte befattar sig med någon form av narkotika. Det finns också en bred folklig och politisk uppslutning kring en restriktiv narkotikapolitik. Någon legaliseringsdebatt liknande den som finns i flera andra europeiska länder förekommer inte i Sverige.

Under anslaget 14:7 Folkhälsopolitiska åtgärder (s. 75) anför regeringen bl.a. att frivilliga organisationer på alkohol- och narkotikaområdet utför insatser av betydande värde och omfattning. På exempelvis alkohol- och narkotikaområdet når de frivilliga organisationerna fler människor med sina insatser än vad den kommunala socialtjänsten gör. Det uppsökande, rådgivande och motivationsskapande arbetet är omfattande och en allt större del av opinionsbildning, kunskapsspridning och förebyggande insatser sker genom de frivilliga organisationerna, anför det. Regeringen bedömer det som angeläget att Socialstyrelsen även i fortsättningen kan fördela medel till organisationer som arbetar med alkohol- och narkotikafrågor och utveckla samarbetet mellan organisationerna och staten på området. Statens övergripande syfte med bidraget, att förstärka och komplettera de samhälleliga insatserna, har i hög grad uppnåtts, anför regeringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller att det inte kan komma i fråga att ha något annat övergripande mål för narkotikapolitiken än ett narkotikafritt samhälle. Det är synnerligen angeläget att samhällets samlade insatser på narkotikaområdet förstärks. Det handlar såväl om att minska nyrekryteringen till missbruk och förmå fler missbrukare att upphöra med sitt missbruk som att minska tillgången på narkotika. Hela samhället måste mobiliseras för att uppnå en hög kvalitet på insatserna och för att återställa balansen mellan de olika åtgärdsområdena. Framför allt krävs förstärkningar av det förebyggande arbetet och av vård- och behandlingsinsatser. Riksdagen antog förra våren en nationell handlingsplan mot narkotika, vari förordas ett brett spektrum av insatser på samtliga samhällsnivåer. För att genomföra denna handlingsplan har en särskild narkotikapolitisk samordnare tillsatts. Hösten 2002 presenterade samordnarens kansli, Mobilisering mot narkotika, en aktionsplan. Utskottet kan konstatera att de riktlinjer för arbetet mot narkotika som dragits upp dels av regeringen, dels av narkotikasamordnaren står helt i överensstämmelse med de synpunkter som framförs i motionerna So251 (m) yrkandena 1 och 4, So369 (s), So431 (c), So443 (c) yrkande 12, Ju249 (c) yrkande 24 delvis och Ub554 (kd) yrkande 3. Bland de insatser som Mobilisering mot narkotika planerar kan nämnas satsningar för att påverka attityderna till droger, drogförebyggande arbete på skolor, satsningar riktade till föräldrar samt bekämpning av brott som begås med ny teknologi. Utskottet kan också konstatera att regeringen lämnat uppdrag till Statens folkhälsoinstitut och Statens skolverk som bl.a. syftar till att utveckla det förebyggande arbetet. Genom det projektarbete på narkotikapolitikens område som socialutskottet i samarbete med justitieutskottet nyligen inlett kommer riksdagen att följa utvecklingen mycket nära.

Mot bakgrund av dels det redan pågående arbetet, dels de planerade insatserna på narkotikaområdet får motionerna anses i huvudsak tillgodosedda.

I motion So442 (fp) yrkande 1 begärs att ett etappmål för minskat narkotikamissbruk skall fastställas. Utskottet vidhåller att målet om ett samhälle fritt från narkotika kan verka utopiskt men att denna vision kan ge inspiration och vägledning i det vardagliga arbetet mot narkotika. Det kan också konstateras att regeringen i narkotikahandlingsplanen förordat att kommunerna ställer upp såväl kortsiktiga som långsiktiga mål i sina lokala narkotikastrategier samt att insatserna utvärderas och följs upp med mätbara indikatorer. Motionen får därmed anses i huvudsak tillgodosedd.

Insatser på internationell nivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om arbetet mot narkotika på internationell nivå. Utskottet, som hänvisar till sina tidigare ställningstaganden och till regeringens uppfattning i frågan, anser motionerna tillgodosedda. Mot bakgrund av pågående diskussioner på området bör riksdagen även avslå en motion om drogmissbruket i Öresundsregionen.

Jämför reservationerna 4 (m, fp, c) och 5 (m, fp, c).

Motioner

I motion K432 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om åtgärder mot bl.a. narkotikamissbruk (*yrkande 18 delvis*). Motionärerna anför att Sverige inte får förlora kampen i Europaparlamentet när det gäller de narkotikapolitiska frågorna. Vidare framhålls vikten av att Sverige gör sin röst hörd på den politiska arenan samt för ut korrekt information om sin narkotikapolitik och om de resultat den har gett. Sverige måste visa att all icke-medicinsk användning av narkotika är och förblir förkastlig. Vi måste också kräva en internationell statistik där utgångspunkterna är gemensamma och ger möjlighet till rättvisande jämförelser mellan bl.a. Nederländerna och Sverige, anför det.

I motion So442 av andre vice talmannen Kerstin Heinemann m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om Sveriges arbete med narkotikafrågor inom EU (*yrkande 2*). I motionen framförs samma synpunkter som i den ovannämnda motionen K432 (fp) yrkande 18 delvis.

I motion So443 av Kenneth Johansson m.fl. (c) begärs ett tillkännagivande om att Sverige inom EU aktivt skall verka för att övriga EU-länder inför en restriktivare narkotikapolitik (*yrkande 10*). Motionärerna anser att Sverige i

första hand skall prioritera frågor som rör illegal europeisk produktion samt förebyggande insatser.

I *motion So396 av Kerstin Engle och Kent Härstedt (s)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om behovet av en samsyn mellan svenska och danska myndigheter vad gäller åtgärder för att minska narkotikamissbruket i Öresundsregionen. Motionärerna kritiserar bl.a. den öppna gatuförsäljningen av narkotika i Christiania och anser att regeringen omedelbart bör ta upp frågan med den danska regeringen.

Tidigare behandling och pågående arbete, m.m.

Ett enigt utskott har vid flera tillfällen under de senaste åren redovisat sin inställning när det gäller Sveriges insatser mot narkotikan på internationell nivå. I det av riksdagen godkända *betänkandet 1998/1999:SoU10* uttryckte utskottet sin oro för den globala utveckling av narkotikahandeln som pågår och den påverkan utvecklingen har för Sveriges del, framför allt vad gäller dagens ungdomar. Utskottet anförde att Sveriges internationella narkotikapolitik måste vara tydlig, konsekvent och långsiktig. Det påpekades att Sveriges restriktiva narkotikapolitik ligger till grund för det internationella engagemanget och att Sverige sedan länge deltar mycket aktivt i det internationella samarbetet på detta område. Utskottet vidhöll att det är synnerligen angeläget att regeringen med kraft fortsätter att bekämpa alla krav på legalisering av narkotika och liberalisering av narkotikapolitiken, såväl nationellt som på det internationella planet. Sverige måste fortsätta att aktivt driva sin inställning i narkotikafrågor internationellt, bl.a. inom FN, Europarådet, EU och i det nordiska samarbetet. En nödvändig förutsättning för framgång i det internationella arbetet är att våra insatser nationellt är framgångsrika och att vi kan visa på en enig restriktiv inställning i frågan, anfördes det (s. 12).

Utskottet vidhöll detta uttalande i *betänkande 1999/2000:SoU10*.

Utskottet behandlade senast liknande motionsyrkanden som de nu aktuella i *betänkande 2001/02:SoU15*. Utskottet konstaterade att åsikterna i motionerna överensstämde såväl med vad regeringen anförde i propositionen som med vad ett enigt utskott vid flera tillfällen under de senaste åren framfört rörande det internationella narkotikaarbetet. Motionerna ansågs tillgodosedda och avstyrktes (s. 59; res. kd, c och fp; sä. yttr. m).

Av *budgetpropositionen för 2003* (utg.omr. 9 s. 59) framgår att Sverige aktivt deltar i FN:s narkotikakontrollprogram UNDCP, men även i Europarådets samarbetsgrupp för narkotikafrågor, den s.k. Pompidougruppen, En strategi för narkotikabekämpning inom EU antogs vid Europeiska rådet i Helsingfors 1999. Vid toppmötet i juni 2000 antogs en särskild handlingsplan för att genomföra EU:s narkotikastrategi. Ett särskilt rambeslut om minsta maximistraff för narkotikabrott har antagits och förhandlingar inletts om ett särskilt narkotikapreventionsprogram.

Regeringen anför (s. 67) att en ökning av narkotikaanvändningen bland ungdomar och ett ökat tryck från många länder att liberalisera narkotikapoli-

tiken kräver intensifierade insatser på narkotikaområdet. Det internationella samarbetet inom FN, Europarådet och EU har utvecklats när det gäller insatser som syftar till att minska efterfrågan på narkotika. Det är enligt regeringen angeläget att Sverige också i fortsättningen har en framträdande roll i det internationella samarbetet för att kraftfullt driva frågan om ett narkotikafritt samhälle.

Statsrådet Morgan Johansson besvarade den 5 mars 2003 en *fråga* i riksdagen om det internationella narkotikaarbetet (fråga 2002/03:598). Statsrådet framhöll att Sverige måste motverka det omfattande arbete som pågår för att legalisera narkotika. Genom att visa att det går att påverka narkotikasituationen genom en restriktiv och väl genomförd narkotikapolitik kan Sverige utgöra ett föredöme för andra länder. Statsrådet anförde vidare att Sverige måste fortsätta sitt engagemang i olika internationella organisationer för att stödja andra länder i deras utvecklingsarbete samt vara aktivt i den internationella debatten. I april äger FN:s ministermöte om de internationella narkotikafrågorna rum. Mötet skall utvärdera de globala insatserna sedan generalförsamlingens särskilda möte om narkotika år 1998. Många av de liberala organisationerna koncentrerar sitt arbete till detta möte. Enligt statsrådet är det därför viktigt att Sverige för fram sina synpunkter och erfarenheter vid detta tillfälle och förhindrar eventuella angrepp på FN:s narkotikakonventioner. Statsrådet redogjorde även för de ministermöten på nordisk och på europeisk nivå som kommer att hållas under året och som kommer att ge tillfälle till argumentation för den svenska narkotikapolitiken.

Samma dag besvarade statsrådet en *fråga* rörande statistik över bl.a. narkotikarelaterade dödsfall från EU:s centrum för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) (fråga 2002/03:573). Av svaret framgår att problemet med statistik på området härrör från hur medlemsländerna samlar in sina data. Det är mycket komplicerat att harmonisera datainsamling på området, och statistikens kvalitet påverkas bl.a. av sådana faktorer som enskilda läkares diagnoser, obduktionsfrekvenser m.m. Enligt statsrådet har ECNN i de senaste årsrapporterna valt att presentera data om narkotikarelaterad död på ett sådant sätt att det inte skall vara möjligt att göra oseriösa jämförelser.

Rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälsa och konsumentfrågor behandlade vid sitt möte den 2–3 december 2002 ett förslag till rådsrekommendation om förebyggande och begränsning av risker i samband med narkotikamissbruk. Önskemål framfördes därvid om en deklaration till stöd för s.k. injektionsrum. Sverige ansåg att den föreliggande texten kunde ge stöd även för en restriktiv narkotikapolitik. Vidare betonade Sverige bl.a. att man bestämt tar avstånd från vissa typer av skadereducerande insatser, t.ex. injektionsrum, eftersom dessa bedöms kontraproduktiva.

De nordiska länderna har under många år samarbetat inom narkotikaområdet. Narkotikafrågorna blev ett eget sakområde i *Nordiska ministerrådet* 1997 och Ministerrådet för narkotikafrågor konstituerades. En plan för nordiskt samarbete på narkotikaområdet åren 2001–2005 har antagits. Vid ett narkotikaministermöte i november 2002 antogs en narkotikapolitisk strategi för samarbete

även med de baltiska länderna och nordvästra Ryssland. Vid mötet diskuteras även narkotikahandeln i Christiania, mot vilken den danska regeringen har aviserat hårdare tag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller självfallet sin tidigare redovisade inställning när det gäller Sveriges insatser mot narkotika på internationell nivå. Utskottet konstaterar att åsikterna i motionerna So442 (fp) yrkande 2, So443 (c) yrkande 10 och K432 (fp) yrkande 18 (delvis) överensstämmer med utskottets tidigare gjorda uttalanden, liksom med regeringens uppfattning i frågan. Motionerna får därmed anses tillgodosedda.

Såvitt utskottet har erfarit förekommer diskussioner mellan företrädare från Sverige respektive Danmark när det gäller drogmissbruket i Öresundsregionen, bl.a. narkotikahandeln i Christiania. Utskottet utgår från att samtalen fortsätter även utan något initiativ från riksdagens sida och avstyrker därmed motion So396 (s).

Metadonbehandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om metadonbehandling i avvaktan på resultatet av pågående arbete på området.

Jämför reservation 6 (m).

Motioner

I motion So251 av Carl-Axel Johansson (m) begärs ett tillkännagivande om kriterier för att få ta del av det s.k. metadonprogrammet (*yrkande 8*). Motionären anser att kriterierna bör ändras och bli mer flexibla för att bättre kunna se till enskilda missbrukares situation och behov.

I motion So312 av Hillevi Larsson (s) begärs ett tillkännagivande om att låta undersöka om metadonbehandling bör utvidgas för heroinmissbrukare. Motionären förespråkar att metadonbehandling skall kunna ges på fler platser i landet än i dag.

Bakgrund och tidigare behandling, m.m.

Metadonbehandlingen i Sverige regleras av *Socialstyrelsens föreskrifter 1990:16 om metadonunderhållsbehandling och förskrivning av opiater på indikation narkomani*. Metadonbehandling ges vid enheter inom allmänpsykiatri i Uppsala, Stockholm, Lund och Malmö till högst 800 personer samtidigt. För att komma i fråga för underhållsbehandling med metadon skall patienten enligt Socialstyrelsens föreskrifter ha ett minst fyraårigt dokumente-

rat intravenöst opiatmissbruk, ha prövat drogfri behandling, ha fyllt 20 år, inte ha något avancerat sidomissbruk samt inte vara anhållen, häktad, dömd till eller intagen i fängelse. Enligt en utvärdering från Socialstyrelsen gjord 2001 minskar dödlighet, missbruk och kriminalitet under tiden i behandling.

I *betänkande 2001/02:SoU15* avstyrkte utskottet motioner bl.a. om en utvidgning av kriterierna för att komma i fråga för metadonbehandling. Utskottet hänvisade till att nationella riktlinjer för farmakologisk behandling av opiatberoende var under utarbetande i samarbete mellan Socialstyrelsen, Läkemedelsverket och representanter för läkarprofessionen och socialtjänsten (s. 37; res. fp; så. yttr. m).

Enligt uppgift från *Socialstyrelsen* pågår det ovannämnda arbetet med riktlinjer på området. Det har utarbetats en *kunskapsöversikt om läkemedelsassisterad behandling av opiatberoende*, vilken har remissbehandlats.

Socialstyrelsen har vidare nyligen gjort en hemställan hos regeringen om att regeringen dels skall upphäva de nu gällande föreskrifterna om metadonbehandling, dels skall ge Socialstyrelsen bemyndigande att meddela närmare föreskrifter om verksamheter som får bedriva farmakologisk behandling av opiatberoende. Socialstyrelsen konstaterar att det behövs en ny reglering, bl.a. mot bakgrund av att ett nytt läkemedel på indikationen opiatberoende, Buprenorfin (Subutex), inregistrerats hösten 1999. Vidare påpekar Socialstyrelsen att under de senaste tio åren har heroinmissbruket spritt sig och opiatberoendet ökat även i andra delar av Sverige än i Skåne- och Stockholmsregionen. Styrelsen anser därför att läkemedelsassisterad behandling bör kunna ges med bättre geografisk spridning.

Enligt vad utskottet erfarit är ärendet under beredning i Socialdepartementet.

Utskottets ställningstagande

Socialstyrelsen har hos regeringen begärt bemyndigande att utfärda nya föreskrifter om bl.a. metadonbehandling. Ärendet bereds i Regeringskansliet. Enligt utskottet bör resultatet av detta arbete avvaktas. Motionerna So251 (m) yrkande 8 och So312 (s) avstyrks.

Narkotikaklassificering av kemiska preparat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om att ett kemiskt preparats verkan skall vara avgörande för om preparatet skall narkotikaklassas. Riksdagen bör vidare avslå en motion om ett snabbare förfarande när det gäller att förbjuda nya droger.

Jämför reservationerna 7 (c) och 8 (c).

Motioner

I *motion Ju249 av Johan Linander m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om vikten av en fungerande narkotikabekämpning (*yrkande 24 delvis*). Motionärerna påpekar att GHB i dag är narkotikaklassat men att ämnet redan fått efterföljare som inte är narkotikaklassade. Motionärerna anser att det är preparatets verkan som skall avgöra när olika kemiska preparat skall narkotikaklassas.

Även i *motionerna So299 av Birgitta Carlsson och Birgitta Sellén (c) yrkande 1* och *So443 av Kenneth Johansson m.fl. (c) yrkande 11* begärs tillkännagivanden om att verkan av drogen och inte den kemiska sammansättningen skall ligga till grund för narkotikaklassningen.

I *motion So299 (c)* begärs vidare ett tillkännagivande om att mycket snabbare klassa och förbjuda olika kemiska substanser som används i droger (*yrkande 2*). Motionärerna anmärker bl.a. att sedan lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor trädde i kraft har inga nya substanser omfattats av lagen, trots att nya syntetiska oklassade droger dykt upp på missbruksmarknaden.

Bakgrund och tidigare behandling, m.m.

Den 1 januari 1999 infördes förändringar av narkotikadefinitionen i 8 § *narkotikastrafflagen (1968:64)*. Uttrycket ”starkt vanebildande egenskaper” byttes ut mot ”beroendeframkallande effekter”. Vidare utvidgades definitionen till att också omfatta varor med euforiserande effekter.

Samtidigt infördes *lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor*, vilken ger möjlighet att ingripa mot varor som på grund av sina inneboende egenskaper – utan att utgöra narkotika, dopningsmedel eller godkända läkemedel – medför fara för människors liv eller hälsa och som används eller kan antas användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan.

I *förordningen (1999:58) om förbud mot vissa hälsofarliga varor* föreskriver regeringen på vilka varor lagen skall tillämpas.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) ansvarar för utredningen av behovet av narkotikaklassificering av droger som saknar medicinsk användning, liksom behovet av klassificering av varor som bör omfattas av lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Bland annat polisen, hälso- och sjukvården och de sociala myndigheterna är skyldiga att rapportera till institutet när de i sin verksamhet träffar på nya medel som används för missbruksändamål. Syftet med rapporteringsskyldigheten är att snabbare kunna ge regeringen ett underlag för beslut om klassificering av nya droger.

I samband med att detta system infördes övervägdes vilka ytterligare lagstiftningsåtgärder som skulle kunna vidtas för att möjliggöra en mer skyndsam reaktion från samhällets sida mot nya droger (prop. 1997/98:183 s. 36 f.). En fråga som aktualiserades var om det skulle vara möjligt att inom ramen för narkotikabegreppet använda sig av en s.k. analog definition. En vara anses som analog om den väsentligen liknar en redan narkotikaklassificerad vara

vad gäller struktur och effekt. Det påpekades bl.a. att en analog definition medför betydande oklarheter och att inte ens en kemist kan förutse samtliga de varor som kan komma att anses som analoga. Det skulle fordras att experter måste uttala sig om drogernas kemiska struktur m.m. i olika brottmål och att det därvid skulle kunna göras olika bedömningar av samma substans. Regeringen ansåg att analoga definitioner inte kunde övervägas för svensk del.

Motioner om att ett preparats verkan, inte dess kemiska sammansättning, skall vara avgörande för om preparatet skall klassificeras som narkotika behandlade utskottet senast i *betänkande 2001/02:SoU15*. Utskottet påpekade att redan i dag kan läkemedel eller hälsofarliga varor som har beroendeframkallande egenskaper eller euforiserande effekter narkotikaklassificeras. Utskottet kunde däremot av rättssäkerhetsskäl inte godta ett system med s.k. analoga definitioner. Utskottet avstyrkte motionerna (s. 65; res. c).

Statsrådet Morgan Johansson besvarade den 29 januari 2003 en fråga i riksdagen om nya droger (fråga 2002/03:443). Statsrådet uttryckte sin oro för de konsekvenser för hälsan som missbruk av olika preparat medför, oavsett om dessa preparat narkotikaklassificerats eller ej. Statsrådet framhöll att Sverige har ett internationellt sett mycket välfungerande system som medför att preparat narkotikaklassificeras ovanligt snabbt. Att göra den svenska beslutsordningen ännu snabbare bedömde statsrådet inte vara möjligt av såväl rättssäkerhetsmässiga som praktiska skäl.

Regeringen har senast den 16 januari 2003 fattat beslut om att klassificera en vara som hälsofarlig, nämligen bensylpiperazin, även kallat A 2.

Av *budgetpropositionen för 2003* (utg.omr. 9 s. 59) framgår att Statens folkhälsoinstitut har genomfört kartläggningar av flera ämnen, bl.a. GHB och GBL, inom ramen för EU:s gemensamma åtgärd om tidig upptäckt av nya syntetiska droger. FHI har vidare utvecklat nätverk och databaser för att effektivisera datainsamlingen rörande narkotikautvecklingen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin inställning att ett system med s.k. analoga definitioner av rättssäkerhetsskäl inte kan accepteras. Motionerna So299 (c) yrkande 1, So443 (c) yrkande 11 och Ju249 (c) yrkande 24 delvis avstyrks därmed.

I motion So299 (c) yrkande 2 efterlyses ett snabbare förfarande när det gäller att förbjuda olika kemiska substanser. Utskottet instämmer med motionärerna att det är angeläget att kunna ingripa mot nya droger i ett tidigt skede men vill samtidigt betona att rättssäkerhetskraven inte får frångås. Utskottet ser positivt på det internationella samarbete som pågår på området och på Statens folkhälsoinstituts åtgärder för att effektivisera datainsamlingen rörande narkotikautvecklingen. Utskottet utgår från att regeringen noga följer utvecklingen på området även utan något initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandet avstyrks.

Avslutningsvis bör nämnas att social- och justitieutskotten kommer att anordna en intern utfrågning den 3 april 2003, varvid information bl.a. kommer att ges om syntetiska droger och om klassificeringsförfarandet.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Den narkotikapolitiska inriktningen och förebyggande arbete m.m. (punkt 2)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Carl-Axel Johansson (m) och Anne Marie Brodén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Riksdagen bifaller därmed motion 2002/03:So251 yrkandena 1 och 4 samt avslår motionerna 2002/03:So369, 2002/03:So431, 2002/03:So443 yrkande 12, 2002/03:Ju249 yrkande 24 delvis och 2002/03:Ub554 yrkande 3.

Ställningstagande

Föräldrar och andra närstående är oftast de som har störst möjlighet att upptäcka om något inte står rätt till med de egna barnen. Vi vill framhålla vikten av att föräldrar har goda kunskaper om hur man upptäcker narkotikabruk på ett tidigt stadium. Detsamma gäller för lärare och annan personal i skolan. Eftersom de flesta barn tillbringar mycket av sin tid i skolan har denna ett stort ansvar. Det är viktigt att uppmärksamma elever som betar sig konstigt eller annorlunda i klassrummet, men även elever som skolkar eller uppvisar tecken på vantrivsel och problematiska hemförhållanden måste erbjudas stöd. Goda familjeförhållanden får dock inte tas till intäkt för att det inte föreligger några risker. Skolans roll och det generella vuxenansvaret är därför enligt vår mening oerhört viktiga delar i det narkotikaförebyggande arbetet. Vi anser att familjepolitiken måste förändras.

Vi vill också betona frivilligorganisationernas betydelse på narkotikaområdet. De är en underskattad resurs som skulle kunna användas mycket mer än i dag, bl.a. för utbildning och upplysning. De har generellt sett stor kompetens och ett förtroende hos allmänheten.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

2. Den narkotikapolitiska inriktningen och förebyggande arbete m.m. (punkt 2)

av Kenneth Johansson (c) och Kerstin-Maria Stalin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2002/03:So443 yrkande 12 och 2002/03:Ju249 yrkande 24 delvis samt avslår motionerna 2002/03:So251 yrkandena 1 och 4, 2002/03:So369, 2002/03:So431 och 2002/03:Ub554 yrkande 3.

Ställningstagande

I kampen mot narkotika är det viktigt att alla svenska partier står enade. Det är nödvändigt att med kraft förhindra att de liberala tendenserna sprids ytterligare och att fortsätta informera om narkotikans negativa effekter. Vi vill framhålla skolan som den viktigaste arenan för drogprevention eftersom man här når alla kategorier av ungdomar. I skolan finns också de bästa förutsättningarna för att tidigt observera avvikande beteenden och vidta åtgärder. Uppföljningen av drogundervisningen måste förbättras och positiva exempel lyftas fram.

När det gäller insatser mot utbudet av narkotika vill vi peka på problemet med att det på Internet förmedlas adresser och annonseras öppet om flera olika droger som kan beställas med leverans inom 48 timmar. Det krävs enligt vår mening ett intensifierat samarbete, inte minst internationellt, för att motverka drogförsäljning över Internet. Det måste också göras en översyn av de varor som erbjuds i annonserna och lagstiftas om vad som är lagligt och inte. Vi anser också att tullen måste få tillräckligt med resurser. Samtidigt måste det självklart också finnas resurser till vård och behandling för dem som är fast i beroende.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

3. Etappmål för narkotikarbetet (punkt 3)

av Kerstin Heinemann (fp) och Marita Aronson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Riksdagen bifaller därmed motion 2002/03:442 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi delar självfallet uppfattningen att Sverige skall eftersträva ett narkotikafritt samhälle. För att efter en tid kunna avläsa om vidtagna åtgärder varit tillräck-

liga eller inte bör emellertid ett etappmål ställas upp inom ramen för det övergripande målet. Detta etappmål bör förslagsvis vara att narkotikamissbruket under fem år skall minska till en tredjedel av vad det är i dag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

4. Insatser på internationell nivå (punkt 4)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Carl-Axel Johansson (m), Kenneth Johansson (c), Anne Marie Brodén (m) och Marita Aronson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2002/03:So442 yrkande 2, 2002/03:So443 yrkande 10 och 2002/03:K432 yrkande 18 delvis.

Ställningstagande

Sveriges internationella engagemang på narkotikaområdet bör enligt vår mening intensifieras. Strategier för att minska problemen med narkotikaanvändning bör utvecklas tillsammans med andra länder. Inom EU bör Sverige, utöver frågor som rör illegal europeisk produktion och förebyggande insatser, arbeta för stärkta tull- och polisresurser vid EU:s gränsövergångar för att också minska inflödet av narkotika till EU. Vidare anser vi det angeläget att Sverige på ett betydligt mer intensivt sätt än i dag arbetar för att föra ut Sveriges narkotikastrategi i Europa. Det får inte anses förhandlingsbart att införa en mer tillåtande narkotikapolitik i Sverige. Det är viktigt att de svenska Europaparlamentarikernas enighet i drogpolitiken bevaras. Sverige måste göra sin röst hörd på den politiska arenan samt föra ut korrekt information om sin narkotikapolitik och om de resultat den gett. Vi måste också fortsätta kräva en internationell statistik där utgångspunkterna är gemensamma och ger möjlighet till rättvisande jämförelser mellan t.ex. Nederländerna och Sverige.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5. Drogmisshuset i Öresundsregionen (punkt 5)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Carl-Axel Johansson (m), Kenneth Johansson (c), Anne Marie Brodén (m) och Marita Aronson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Riksdagen bifaller därmed motion 2002/03:So396.

Ställningstagande

Från hela Sydsverige åker människor till Danmark för att köpa narkotika. Genom invigningen av Öresundsbron blev det ännu lättare att ta sig över sundet och ännu svårare att kontrollera inflödet av bl.a. narkotika. Vi anser det mycket viktigt att det snabbt skapas en samsyn mellan svenska och danska myndigheter och politiker om hur drogproblemet i Öresundsregionen skall bemötas. Åtgärder måste vidtas för att minska tillgängligheten till narkotika i regionen. Det gäller inte minst frågan om den öppna gatuförsäljningen i Köpenhamn, bl.a. i Christiania. Vi vill framhålla vikten av att de svenska och danska regeringarna fortsätter att diskutera dessa frågor.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

6. Metadonbehandling (punkt 6)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Carl-Axel Johansson (m) och Anne Marie Brodén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Riksdagen bifaller därmed motion 2002/03:So251 yrkande 8 och avslår motion 2002/03:So312.

Ställningstagande

Enligt vår mening måste kriterierna för metadonbehandling ändras för att bättre kunna se till enskilda missbrukares situation och behov. Det är orimligt att unga heroinmissbrukare som är välmotiverade i sin strävan att bli drogfria inte skall kunna få behandling förrän tidigast vid 20 års ålder och efter fyra års dokumenterat missbruk. Socialstyrelsen har hos regeringen begärt bemyndigande att utfärda nya föreskrifter på området. Vi anser att regeringen vid sin beredning av ärendet skall beakta våra krav på flexiblare kriterier för metadonbehandling.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

7. Narkotikaklassificering av kemiska preparat (punkt 7)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2002/03:So299 yrkande 1, 2002/03:So443 yrkande 11 och 2002/03:Ju249 yrkande 24 delvis.

Ställningstagande

GHB är i dag klassat som narkotika, men redan har efterföljare kommit som inte är narkotikaklassificerade. Drogmisbrukare är uppfinningsrika, och det hjälper inte att narkotikaklassificera en speciell kemisk sammansättning. Jag anser att det i stället är preparatets verkan som skall vara avgörande när olika kemiska preparat narkotikaklassificeras.

Vad jag nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

8. Nya syntetiska droger (punkt 8)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Riksdagen bifaller därmed motion 2002/03:So299 yrkande 2.

Ställningstagande

När lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor infördes var tanken att den skulle medföra ett snabbare förfarande när det gäller att förbjuda olika preparat. Sedan dess har nya syntetiska droger dykt upp på missbruksmarknaden utan att bli klassade som hälsofarlig vara. Enligt min mening är lagen inte särskilt verkningsfull. Jag anser att regeringen bör vidta åtgärder för att mycket snabbare än i dag kunna klassa och förbjuda olika kemiska substanser som används i droger.

Vad jag nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner

2002/03:So251 av Carl-Axel Johansson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om familjens roll i det förebyggande arbetet mot narkotika.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om frivilligorganisationer på narkotikaområdet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kriterier för att få ta del av det s.k. metadonprogrammet.

2002/03:So299 av Birgitta Carlsson och Birgitta Sellén (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verkan av drogen och inte den kemiska sammansättningen skall ligga till grund för narkotikaklassningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mycket snabbare klassa och förbjuda olika kemiska substanser som används i droger.

2002/03:So312 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta undersöka om metadonbehandling bör utvidgas för heroinmissbrukare.

2002/03:So369 av Lars Lilja och Carin Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om narkotikabrott.

2002/03:So396 av Kerstin Engle och Kent Härstedt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en samsyn mellan svenska och danska myndigheter vad gäller åtgärder för att minska narkotikamissbruket i Öresundsregionen.

2002/03:So431 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nationellt projekt mot narkotika med utgångspunkt från Kumlamodellen.

2002/03:So442 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

1. Riksdagen beslutar att fastställa ett etappmål för minskat narkotikamissbruk, i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om Sveriges arbete inom EU i narkotikafrågor.

2002/03:So443 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU aktivt skall verka för att övriga EU-länder inför en restriktivare narkotikapolitik.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är preparatets verkan som skall avgöra när olika kemiska preparat narkotikaklassas.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om granskning av Internetannonser.

2002/03:Ju249 av Johan Linander m.fl. (c):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en fungerande narkotikabekämpning.

2002/03:K432 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

- 18.1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot narkotika-, tobaks- och alkoholmissbruk.

2002/03:Ub554 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förbättrad och utvecklad föräldrautbildning.